

Podstawowe dane recenzenta
dr hab. Katarzyna Polonek, prof. AMP
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

Berlin, 30.04.2023

Recenzja w przewodzie doktorskim mgr Weroniki Izabelli Strugały

Zlecniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie

Dotyczy:

Skład Orzekający Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie na posiedzeniu w dniu 17 marca 2023 roku wyznaczył mnie na recenzentkę pracy doktorskiej pani mgr Weroniki Izabelli Strugały pod tytułem *Proces przenikania się wybranych szkół wiolonczelowych na przykładzie elementów wirtuozowskich w polskiej miniaturze wiolonczelowej*.

Do otrzymanej umowy (Nr 149/2023) dołączona została następująca dokumentacja:

- Dzieło artystyczne wraz z opisem w formie papierowej oraz na elektronicznych nośnikach danych
- Aneks nutowy w formie papierowej
- Dokumentacja dorobku i wymaganych zaświadczeń Kandydatki

Podstawowe dane o Kandydatce:

Pani mgr Weronika Izabella Strugała kształciła się w Poznaniu pod kierunkiem pedagogów takich jak mgr Agnieszka Pawłowska, mgr Antonina Kasprzak-Górska, prof. Stanisław Pokorski. W 2017 roku ukończyła z wyróżnieniem studia na Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w klasie prof. Macieja Mazurka. Dalej kontynuowała studia na Universität für Musik und darstellende Kunst w Wiedniu w klasie prof. Stefana Kropfitscha, które ukończyła z wyróżnieniem w 2022 roku. W tym samym roku rozpoczęła studia pedagogiczne na tym samym uniwersytecie w klasie prof. Matthiasa Grendlera.

Wiolonczelistka kształciła się podczas kursów mistrzowskich u profesorów m.in. takich jak Natalie Clein, Natalia Prischepenko, Wolfgang Aichinger, Yo Yo Ma jak również pod okiem innych profesorów europejskich.

Współpracowała z bardzo znanymi osobowościami artystycznymi m.in. z Zubinem Mehtą, Kirillem

Petrenko, Lang Langiem, czy Johannesem Meisslem, uczestnicząc w międzynarodowych festiwalach i projektach.

Jako solistka koncertowała w 2013 roku w Kaohsiung na Tajwanie, gdzie wraz z orkiestrą KMU wykonała Koncert D-dur Hob. VII:b Josepha Haydna. W 2017 roku wraz z Orkiestrą Filharmonii Poznańskiej wykonała Koncert wiolonczelowy h-moll op.104 Antonina Dvoraka. W tym samym roku wykonała wraz ze skrzypaczką Anną Walek i orkiestrą CoOperate Koncert podwójny a-moll Op.102 Johannes Brahmsa. W 2022 roku wykonała ponownie Koncert wiolonczelowy h-moll op.104 Antonina Dvoraka wraz z Orkiestrą Filharmonii Zielonogórskiej.

Od 2017 roku jest liderem sekcji wiolonczel Webern Kammerphilharmonie zrzeszającą młodych artystów na terenie Wiednia. Orkiestra występuje w ważnych salach wiedeńskich jak m.in. Wiener Konzerthaus albo Wiener Musikverein.

Uczestniczy aktywnie w projektach operowych i projektach innych orkiestr kameralnych.

W 2021 roku pani Strugała rozpoczęła kształcenie w zakresie wiolonczeli barokowej.

Jako kameralistka współtworzy wraz z Zuzanną Basińską duet wiolonczelowo-fortepianowy, należy do kwartetu smyczkowego Teva Quartett i od 2021 roku do Aquarelles Trio (flet, wiolonczela, fortepian). Wszystkie zespoły bardzo aktywnie działają tworząc różnorodne programy koncertowe.

Wiolonczelistka dokonuje licznych prawykonań dzieł autorstwa młodych kompozytorów.

Pani Weronika Izabella Strugała jest laureatką wielu konkursów solowych i kameralnych na terenie Polski i Europy, za dotychczasowe osiągnięcia otrzymała szereg stypendiów i nagród m.in.

Stypendium Rektora Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu, Stypendium Marszałka Województwa Wielkopolskiego, Stypendium Scandinavian Cello School, czy Stypendium z Funduszu Popierania Twórczości ZAiKS.

Od 2019 roku współpracuje z Akademią Muzyczną im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, gdzie w ramach współpracy prowadzi zajęcia z przedmiotu głównego w klasie wiolonczeli prof. dr hab. Jana Kalinowskiego oraz wykłady z przedmiotu literatura specjalistyczna.

Od 2019 roku jest też koordynatorką Krakowskiej Wiosny Muzycznej.

Aktualnie współtworzy Fundację Muzyka Otwarta, która pragnie promować młodych artystów, organizować wydarzenia artystyczne na terenie województwa wielkopolskiego, odkrywać i prezentować dzieła kompozytorów zapomnianych oraz prowadzić działania edukacyjne.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska pani mgr Weroniki Izabelli Strugały pod tytułem *Proces przenikania się wybranych szkół wiolonczelowych na przykładzie elementów wirtuozowskich w polskiej miniaturze wiolonczelowej* składa się z dwóch elementów: dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym (płyta CD) oraz jego opisu w formie pracy pisemnej.

Dzieło artystyczne

Pani mgr Weronika Izabella Strugała wskazała jako dzieło artystyczne nagranie dziewięciu miniatur na wiolonczelę i fortepian:

Wielhorski Michał – Temat z wariacjami na wiolonczelę i orkiestrę (w transrypcji na fortepian)

Samuel Kossowski – Polonez z introdukcją

Stanisław Szczepanowski i Emanuel Aguilar – Grand Duo Concertant na wiolonczelę i fortepian

Aleksander Wierzbilłowicz - Etiuda

Karol Skarżyński – Polonez op. 8 na wiolonczelę i fortepian

Karol Skarżyński – Scherzo – Caprice op.13

Ferdynand Macalik – Polonez

Dezyderiusz Danczowski - Polonez

Dezyderiusz Danczowski – Taniec gnomów

Nagranie zrealizowano w Auli Florianka w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie w dniach 11.-12.02. oraz 14.-15.04.2022 roku. Partię fortepianu wykonał pan Piotr Filek a realizatorem nagrania był pan dr hab. inż. Paweł Małecki.

Z ogromną przyjemnością wysłuchałam całości nagrania. Zarejestrowany materiał jest sporym wyzwaniem ze względu na szereg trudności jakie niesie ze sobą wirtuozowska partia wiolonczeli. Pani Weronika Izabella Strugała to bez wątpienia wiolonczelistka o wirtuozowskim zacięciu. Szczególne wrażenie wywarło na mnie wykonanie Etiudy Aleksandra Wierzbilłowicza, Tańca gnomów Dezyderiusza Danczowskiego i Scherzo-Caprice Karola Skarżyńskiego. Artystka dysponuje ponadprzeciętną biegłością palców lewej ręki. Pomimo bardzo szybkich temp wszystkie dźwięki są zagrane bardzo precyzyjnie i ładnym dźwiękiem. Szczególnie szlachetny dźwięk usłyszeć możemy w górnych rejestrach wiolonczeli, gdzie artystka dysponuje świetnym wyczuciem brzmienia. Wiolonczelistka pokazuje wspaniałe opanowaną technikę gry *spiccato* w Tańcu gnomów Danczowskiego, *sautille* w Scherzo - Caprice Skarżyńskiego i legowanych szesnastek w Etiudzie Wierzbilłowicza. Utwory te zagrane są z lekkością i elegancją a spokojniejsza część B w Scherzo - Caprice z dużym wdziękiem. Moją uwagę zwróciły też inne elementy wirtuozowskie opisane później w pracy takie jak technika *staccato*, *oneggiando*, *tryl w dwudźwiękach*, *flażolety*, *pochody oktawowe* i *fragmenty kadencyjne*, które Doktorantka wykonała bardzo sprawnie i z lekkością. Artykulacja *piqué* w wersji osobnymi smyczkami w Temacie z wariacjami Michała Wielhorskiego mogłaby zabrzmieć w bardziej wyrazisty i kontrastujący sposób poprzez nieco większy akcent na trzydziestodwójce i połączeniu jej jednym impulsem z szesnastką.

Śpiewne frazy, które przeplatają w utworach wirtuozowskie odcinki są zagrane z dużą elegancją i w ładnym lekkim stylu, niemniej odczuwam pewien niedosyt w rozwijaniu frazy zarówno wibracją jak i artykulacją i utrzymywaniu pięknego *legato*, szczególnie podczas prowadzenia melodii dwudźwiękami (np. w III wariacji w Temacie z wariacjami M. Wielhorskiego, gdzie linia melodyczna zapisana w dwudźwiękach jest kontrastem do krótkiej artykulacji w partii fortepianu). W nagraniu usłyszeć możemy aż cztery polonezy, które pani Strugała wykonuje w podobnie lekkim i szlachetnym stylu. W moim odczuciu polonezy mogłyby zabrzmieć czasem bardziej zadziornie i różnorodnie w charakterze, są to jednak kwestie smakowe i nie wpływają na moją pozytywną ocenę, tym bardziej, że tematem pracy było wyodrębnienie elementów wirtuozowskich, które Doktorantka prezentuje znakomicie.

Utwory są starannie wykonane pod względem wspólnego brzmienia wiolonczeli z fortepianem, a niektóre kwestie niedoskonałości balansu wynikają z oznaczenia nutowego (M. Wielhorski-Temat z wariacjami) lub faktury, w której fortepian ma zbyt rozbudowaną partię w stosunku do brzmienia wiolonczeli (S.Szczepanowski i E. Aguilar- Grand Duo Concertant).

Na uznanie zasługuje również świetne wykonanie bardzo wymagającej partii fortepianu przez pana Piotra Filka w utworze Grand Duo Concertant.

Prezentowane utwory to bez wątpienia ważne pozycje polskiej literatury wiolonczelowej, które warto dalej promować.

Opis dzieła artystycznego

Dysertacja składa się z czterech rozdziałów głównych poprzedzonych wprowadzeniem, wniosków końcowych, bibliografią, aneksu i spisu ilustracji.

Spis treści jest trochę nieczytelny, podzielenie głównych rozdziałów na numery, lub użycie większej lub grubszej trzcionki zaznaczając główne punkty mogłoby ułatwić systematyzację rozdziałów.

Wprowadzając autorka przedstawia temat pisząc o znaczeniu polskiej szkoły wiolonczelowej na tle szkół zagranicznych i o wpływie polskich wirtuozów wiolonczeli na rozwój literatury wiolonczelowej w stylu *brillant*.

W rozdziale *Polscy wirtuozi wiolonczeli XIX i XX wieku* zostają nam przybliżone sylwetki ważniejszych polskich wiolonczelistów w kontekście tła historycznego. Ciekawym świadectwem czasu są zawarte w rozdziale odbitki oryginalnych afiszy i recenzji z XIX wieku. Wymienieni wiolonczeliści niewątpliwie przysłużyli się do rozwoju polskiej sztuki wiolonczelowej przekazując dalej wiedzę zdobytą w znaczących ośrodkach kulturalnych Europy. Bardzo interesujące jest przedstawienie wiolonczelisty Karola Skarżyńskiego i jego bardzo dokładnej koncepcji pedagogicznej, która w niektórych ośrodkach wiolonczelowych stosowana jest do dziś.

W kolejnym rozdziale *Zagraniczne szkoły wiolonczelowe i ich wpływ na rozwój polskiej tradycji wykonawczej* Doktoranka przedstawia genealogię szkół wiolonczelowych na przykładzie miniatury wiolonczelowej XIX i XX wieku. Omawia szkoły drezdeńską, belgijską, rosyjską i lipską z uwzględnieniem jej wpływów na polskich wiolonczelistów. Wymienia głównych przedstawicieli omawianych szkół i ich polskich uczniów. Omawiając utwory polskich wirtuozów odnosi się do wskazówek metodycznych Romberga, Servais'a, Dawydowa, Klengla i Schmidta, szczegółowo opisuje co każdy z nich wniósł do sztuki wiolonczelowej.

Autorka zestawia kompozycje uczniów i ich mistrzów i pokazuje ich cechy wspólne zarówno w odniesieniu do techniki wiolonczelowej jak i formy kompozytorskiej.

W celu zobrazowania procesu kształtowania polskiej wiolonczelowej tradycji wykonawczej Doktoranka zamieściła w rozdziale ilustrację drzewa genealogicznego sięgającego od XVIII wieku do czasu współczesnego. Pomimo pewnych braków w wykazie nazwisk uważam to za bardzo ciekawy i systematyzujący zabieg.

W ostatnim rozdziale *Charakterystyka wybranych elementów wirtuozowskich w europejskiej literaturze wiolonczelowej* pani Strugała zestawia różne rodzaje wybranych elementów wirtuozowskich jak chromatyka, oktawy i pochody oktawaowe w różnych artykulacjach, flazolety, różne rodzaje artykulacji, fragmenty kadencyjne i tryle w dwudźwiękach analizując je na przykładzie polskich miniatur w odniesieniu do wskazówek metodycznych dawnych mistrzów wiolonczeli i innych ważnych metodyków jak na przykład Carl Flesch czy Kazimierz Wiłkomirski. W rozdziale zawarte są również wskazówki samej autorki, która w zrozumiały sposób tłumaczy jak skutecznie wykonywać poszczególne elementy wirtuozowskie.

Wnioskując Kandydatka zaobserwowała, że na polską tradycję wiolonczelową największy wpływ miały europejskie ośrodki wiolonczelowe a w szczególności szkoła wiolonczelowa niemiecka i rosyjska oraz, że polska szkoła wiolonczelowa nie posiada charakterystycznego elementu wyróżniającego ją na tle innych szkół natomiast o polskiej szkole wiolonczelowej można mówić bardziej w kontekście polskiej tradycji wykonawczej.

Praca napisana jest bardzo ładnym i klarownym językiem, znaleźć można tylko kilka mało znaczących błędów literowych (str. 36, 52, 80, 91, 101, 103).

Bibliografia i materiały nutowe są bardzo starannie dobrane. Zawarty w pracy aneks odnosi się do rozwoju wiolonczeli na przestrzeni wieków oraz jego wpływu na wirtuozerię wiolonczelową.

Jak zauważył cytowany przez autorkę Jerzy Węsławski było wielu znakomitych wiolonczelistów, o których warto pamiętać. Pani Weronika Izabella Strugała swoją pracą przyczyniła się do promocji kultury polskiej. Zwróciła uwagę na często niedocenianą formę muzyczną jaką jest wirtuozowska miniatura wiolonczelowa.

Kandydatka wykazała się dużą wiedzą w zakresie omawianego tematu. Dzieło artystyczne jak i jego opis oceniam bardzo wysoko.

Konkluzja

Stwierdzam, iż według oczekiwań zawartych w wymaganiach art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, zarówno dzieło artystyczne pani mgr Weroniki Izabelli Strugały jak i jego opis stanowi oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego oraz przybliży sylwetki polskich wiolonczelistów przełomu XIX i XX wieku – Michała Wielhorskiego, Samuela Kossowskiego, Stanisława Szczepanowskiego, Aleksandra Wierzbilłowicza, Karola Skarżyńskiego, Ferdynanda Macalika i Dezyderyusza Danczowskiego. Zarówno dzieło artystyczne jak i praca pisemna prezentują wysoki poziom artystyczny i merytoryczny a Doktorantka wykazała się umiejętnością samodzielnej pracy artystycznej i badawczej.

Przedstawioną pracę doktorską pani mgr Weroniki Izabelli Strugały *Proces przenikania się wybranych szkół wiolonczelowych na przykładzie elementów wirtuozowskich w polskiej miniaturze wiolonczelowej* oceniam pozytywnie i przyjmuję.

Katarzyna Polonek

Dr hab. Katarzyna Polonek, prof. AMP